

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

in decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

XIV. Vtrum remedium originalis, an verò actualium peccatorum fuerit
causa finalis præcipua Incarnationis secundum varias rationes?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

ordinatiuam ipſarum ad omnes, & ſingulos effectus, ac fines, ad quos futurae ſunt viles; nec fieri poteſt, vt prætergrediantur in bonos limites ſuae intentionis beneficiæ. Ex incarnatione autem Verbi Diuini alia bona prouenerunt præter remedium peccati: nimirum dona gratiæ Angelis collata, necnon primis parentibus ante peccatum, vt infra dicitur. Sed neque gratiam medicinalem induxit incarnatio Verbi præciſe quatenus neceſſaria erat ad excluſionem peccati, verum multò vberiorẽ iuxta illud Ioan. 10. 10. *Ego veni, vt vitam habeant* (quæ non habetur ſine excluſione peccati) & *abundantiùs habeant*: quod aliquid proinde ſuperaddit vltra eandem excluſionem.

Art. 4. Remedium verò peccati fuiſſe finem inter purè creata præcipuum, probant efficaciter rationes dubitandi propoſitæ: hoc enim vt minimum illis eſt concedendum. Veruntamen in ipſo remedio duo ſunt conſideranda, nempe terminus à quo, & terminus ad quem; hoc eſt, malum, quod excluſiuitur, & bonum, quod inducitur; Atque inter hæc duo inductio boni præminet excluſioni mali & habet rationem finis præcipuè intenti magis quam excluſio mali. Quia odium mali fundatur in amore boni, & non è conuerſo: Ita vt ratio fugæ à malo ſit ad hæſio ad bonum non verò ea fuga huius ad hæſionis: Bonum enim eſt appetibile ſecundum ſe, tametſi nullum præcedat malum excluſendum eius inductione; Malum verò non fugitur, niſi adſit bonum inducendum eius excluſione. Appetitur namque ſanitas corporis, & gratia animæ, tametſi nulla præcedat ægrotudo aut peccatum, quæ excludantur per ea bona. At de ægrotudine, & peccato pelendis nemo ſollicitus eſſe poteſt, niſi intuitu bonorum, quæ per ea mala impediuntur. Mouet autem magis, quod per ſe, quam quod ratione alterius mouet. Dona igitur gratiæ, quæ per Chriſtum obuenere, præcipuè ſunt intenta à Deo, habentque magis rationem finis, quatenus ſunt poſitiuè perfectiua, & ſanctificatiua hominis, quam quatenus ſunt medicinalia, & reparatiua peccati. Propterea in citato teſtimonio ad Galatas 4. 5. ſit gradus ex redemptione, ſeu liberatione à peccato ad adoptionem filiorum, vt ad finem vltiorem, & maxime intentum: *Vt eos, qui ſub lege erant redimeret, vt adoptionem filiorum reciperemus.*

Art. 5. Verum quia dona gratiæ collata ſunt Chriſto, vt præmium meritum, & rationem præmij commendat plurimum difficultas obtinendi bonum, quod datur in compensationem meriti; atque difficultas, quæ per peccata obicitur beneficentiæ diuinæ, eſt quàm maxima, propterea finis extrinſecus incarnationis poſſiſſimum, & vt plurimum ſignificatur in ordine ad deletionem peccatorum formaliter, vt patet ex ſupra poſitis teſtimoniis. Et quod Chriſtus præſtitit, exprimitur per conceptum victoriæ, vt liquet ex Apoc. 5. 5. *Ecce vicit leo de tribu Iuda*; & ad Corinth. 15. 54. *Absorpta eſt mors in victoriâ*; & iterum; *Deo autem gratias, qui dedit victoriâ per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.*

Ad 1. In illis locis agitur de fine extrinſeco, & creato Incarnationis: nimirum de opere, ad quod perficiendum venit Chriſtus. In quo genere iam dictum eſt remedium peccati fuiſſe finem præcipuum, & qua ratione id verificetur.

Similiter Auguſtinus in 2. agit de fine Incarnationis relatiuè ad genus humanum vniuerſim: nec vt aliò vniuerſaliùs, aut magis in particulari reſpiceret, permittebat eius ſcopus illo in loco. Scopus enim erat illatio peccati originalis ex institutione baptiſmi facta pro poſteris Adæ etiam paruulis. Quare illa negatiua. *Non aliam ob cauſam in carne veniſſe*; reſtringenda eſt ex ſubiecta materia, & ſcopo ad

finem creatum extrinſecum Chriſto, & in ordine ad communitatem generis humani; præterquàm, quòd omnia alia ordinata ſunt aliquo modo, & conduxere de facto ad remedium peccati: Idque ſufficit, vt ſine violentia; verificetur, nullam aliam fuiſſe cauſam, præter remedium; ideſt, nullam fuiſſe adæquatè diſtinctam ab iſta, & quæ ad eam non reuocetur, tametſi aliqua intentà ſit ratione ſui, & ob innocentes.

Ad 3. Chriſtus Dominus non habet rationem puri remedij, ſicut artefacta, ſed eſt principaliter ratione ſui: Quia eſt præſtantiùs iis, quæ mediante ipſo obtenta ſunt. Deinde non eſt inconueniens cauſam nobiliſſimam ordinari ad plures effectus inter ſe inæquales, dummodo adſit vnus nobiliſſimus, ad quem præcipuè ordinetur; qualis effectus eſt remedium peccati reſpectu Chriſti, vt dictum eſt. De reliquo fauet noſtræ ſententiæ illud argumentum & bene probat.

QVÆSTIO XIV.

Virum originalis, an verò actualium peccatorum fuerit cauſa finalis præcipua Incarnationis Verbi Diuini?

VIdetur remedium actualium fuiſſe cauſam præcipuam. 1. Quia remedium mali maioris eſt præſtantiùs, ac proinde magis intentum. Malitia autem peccati actualis eſt maior, quia eſt magis voluntarium, magisque ab intrinſeco, & quia non ſolum inducit pœnam damni, quæ eſt communis originali, ſed præterea pœnam æternam ſenſus, quam non inducit originale. Immo, & ipſa pœna damni eſt maior, & acerbior reſpectu peccati actualis; quia originali debetur minima pena, vt dicit Auguſtinus lib. 5. contra Iulianum cap. 8. ad finem.

2. Apòſtolus ad Galatas 2. 20. dum dixit: *In fide vinctus ſum filij Dei, qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me*: docuit vnumquemque æſtimare ſatisfactionem Chriſti perinde atque ſi pro ipſo ſolo exhibita fuiſſet. Hoc autem ſubſiſtere non poſſet, ſi Chriſtus & eius ſatisfactio primò, & principaliter ordinata fuiſſent in remedium originalis, quod indiuiſim pertinet ad totum genus humanum, ſecundariò verò tantum, & acceſſoriè pro peccatis actualibus, quæ ita ſunt cuiusque propria, vt non ſint aliis communia.

3. Immo videtur Chriſtum pro ſolis actualibus ſatisfeciſſe, & non pro originali: quia ſatisfactio pro eo tantum peccato valet, cuius ſatispaſſione, & propria pœna proportionem habet. Chriſtus autem ſuſtinuit pro peccatis pœnam ſenſus, qualis pœna debetur peccatis actualibus, cum originali ſola pœna damni debeat, quam non ſubiit Chriſtus dominus: Nunquam enim caruit viſione, & fruitione Dei.

4. Peccata actualia ſunt multò plura; quàm originalia. Quia in vnoquoque non datur niſi vnum peccatum originale; actualia verò in plurimis ſunt quàm plura, ita vt facta computatione vtriuſque multitudinis, pluſquam ſingula ſingulis hominibus correfpondere videantur. Malo autem latius patenti poſiſſimum ſubueniendum eſt ſubueniatque primo, ac maximo conatu neceſſe eſt, qui agit ex vera, & pura dilectione, vt agit Deus, iuxta illud: *Sic Deus dilexit mundum, &c.*

Reſp. Peccatum originale, & personale ſe habent tanquam excedens, & exceſſum. Quia peccatum originale

originale est maius extensiuè, quatenus amplectitur totum genus humanum; Personale verò est maius intensiuè, vt liquet ex maiori pœna quam inducit, & ex maiori voluntarietate. Vnde vnusquisque in particulari maius beneficium recipit per remissionem cuiusvis sui peccati lethalis, quam per remissionem sui præcisè peccati originalis. Cæterum remedium vniuersale peccati originalis est maius absolute beneficium, quam remedium omnium peccatorum actualium; quia illud est bonum totius communitatis, istud verò singulorum; atque bonum communitatis diuini, & eminentius est, iuxta Arist. 1. Eth. cap. 2. fine. Licet autem tam malum, quam bonum communitatis vsque adeò possit esse leue, vt præponderet maximum, seu malum, seu bonum aliquorum particularium; tamen peccatum originale non est leue, etiam præcisè, vt est vniuscuiusque seorsum proprium: Nec ita illi præponderat peccatum lethale actuale, sicut præponderat communitas particularibus personis; siquidem reddit hominem absolute malum, & inimicum Dei, & priuat in æternum beatitudinem supernaturalem, constituitque in maximo periculo peccatorum actualium, debilitatis admodum, nec vno modo, viribus animæ quoad intellectum, & voluntatem: Remedium igitur originalis ob vniuersalitatem, tanti, & tam multiplicis mali fuit magis necessarium, maiorisque momenti, & consequenter principalius intentum. Id quod apparebit magis ex responsione ad 4.

Ad 1. Peccatum lethale actuale est maius malum intensiuè, vt dictum est, idque solum illis rationibus probatur; sed originale est maius malum extensiuè, eaque extensione coniuncta cum intentione, qualem insinuat est illi conuenire, concluditur ipsum esse omnibus consideratis maius malum absolute.

Ad 2. Non obstante præcipua intentione diuina remedij quatenus vniuersalis, adfunt duæ rationes, ob quas perinde aestimare quisque possit satisfactionem Christi, atque si pro ipso solo exhibita fuisset. Primum, quia meritum Christi tanta cum efficacia, & plenitudine virtutis vnicuique subuenit, atque si nihil aliud operaretur, vt dictum est quæst. 11. Secundò, quia vnio charitatis efficit in voluntate bene ordinata, vt bonum aliorum reputet tanquam proprium, & ex eo augmentum gaudij potius quam diminutionem consequatur, & gratias proinde agat pro omnibus bonis tanquam solummodò suis.

Ad 3. In satisfaciente solum spectatur pœnalitas contraria delectationi, ob quam illata fuit iniuria, & offensa; vtque ea pœnalitas valeat tantundem vt minimum, atque tota pœna debita peccato in ordine ad placandum offensum, quod in Christo non defuit, sed superabundauit. Vt verò eadem pœnalitas conueniat genere proximo cum pœna debita delicto, minime id requirit, præsertim si id non ferat conditio, & dignitas personæ satisfacentis, isque præster abundè in genere sibi possibili: Aliàs neque pro actualibus satisfecisset Christus, nisi quoad reatum pœnæ sensus, cum pœnam damni subire neque pro vno instanti posset; & tamen est certum ex Fide sufficientissime, & adæquatè eum satisfecisse, quantum est ex se pro omni peccato tam originali, quam actuali quoad reatum culpæ, & vtriusque pœnæ, vt constat ex Apostolo toto cap. 2. ad Coloss. maxime à versu 5. & ex 1. Ioannis 2. 2. docereturque distinctè ab Augustino in Enchir. cap. 49. versus finem.

Ad 4. Sicut ciuitas deterius haberet, si omnes incolæ, nullo excepto, decumberent simplici, nec vsque adeò graui morbo correpti, ita tamen vt nullus superesset idoneus aliis subuenire, & progressum mali cohibere: quam si aliqui, vel etiam permulti multiplices, & grauissimo morbo laborarent, superflui-

tibus aliquibus sanis: Ita genus humanum deterius haberet infectum per originale, & inde valde decliue in actualia omnis generis, quam si peccata actualia, vtunque multa, & graui, quam plurimos corrumpent, superstitionibus nonnullis cum perfecta innocentia, qui per bona exempla, & sanam celestem doctrinam reliquis subuenirent. Accedit in re nostra, quod est maxime considerandum, perfectam innocentiam, & inde consequentem æternam beatitudinem, vel etiam vnus tantummodò hominis præualere exuberanti suæ bonitatis magnitudine toti malo; qualiscunque damnationis quam plurimorum; quod non est huius loci explicare; sed est verissimum. Nulla igitur est comparatio instituta in argumento.

QVÆSTIO XV.

Vtrum detur in Deo multiplex decretum Incarnationis secundum varias rationes?

VIdetur dari. 1. Quia intendens in aliquo opere plures fines, quorum vnus non dependet ab aliis, sed est separabilis ab eis, necesse est, vt habeat plures circa illos intentiones, quarum vna non dependeat ab aliis, sed sit separabilis ab eis, maxime si intentiones sunt inseparabiles essentialiter à finibus per ipsas intentis: quales sunt omnes intentiones diuinæ efficaces: vtpote essentialiter infructabiles. Repugnat enim fines aliquos esse inuicem separabiles, simulque non esse separabiles inuicem intentiones eorum, quæ sunt essentialiter inseparabiles ab eisdem. Deus autem intendit in opere incarnationis plures fines, quorum alij non dependent ab aliis, sed sunt separabiles ab eis, vt apparet ex duplici quæst. præced. Intendit enim substantiam incarnationis gratia sui; eaque existere potuit non existente remedio peccati. Rursus intendit remedium tum originalis peccati, tum actualium; & vtrumvis existere similiter potuit altero non existente: Ac demum intendit dona gratiæ innocentibus collata, quæ non minùs seungi potuere ab omni remedio peccati. Necesse igitur est, vt Deus in opere incarnationis habuerit plures intentiones, pluraque decreta inuicem separabilia ac proinde distincta inter se circa substantiam Christi secundum se; circa eundem vt Redemptorem, tum generis humani à peccato originali, tum singulorum hominum à peccatis actualibus, & vt Mediatorem respectu innocentium.

2. Christus iam existens in se absolute fuit indifferens ad redimendum, & non redimendum genus humanum, quandoquidem liberè redemit. Ergo decretum diuinum de existentia absoluta Christi secundum se fuit non minùs indifferens respectu decreti de nostra redemptione. Repugnat enim consequens esse indifferens ad aliquid, & antecedens essentialiter præsuppositum ab eodem consequenti, non esse similiter indifferens ad illud ipsum. Nihil autem est indifferens respectu sui. Ergo decretum de existentia Christi secundum se distinguitur à decreto de eiusdem meritis, & nostra redemptione.

3. Decretum remissionis nostrorum peccatorum præsupponit scientiam visionis, qua cognoscuntur merita Christi, vt absolute existentia; eandemque scientiam non præsupponit, sed potius præsupponitur ad eam, decretum de existentia Christi, & meritorum eius. Quia Deus remittit nobis peccata propter merita Christi, vt absolute existentia; quod fieri non potest, quin antecedenter ea merita præuideat,